

ارزیابی اثر تیپ شخصیتی معماران و غیر معماران بر انتخاب سبک نمای ساختمان‌های مسکونی

تاریخ دریافت مقاله :

۱۴۰۲/۰۴/۱۷

تاریخ پذیرش مقاله :

۱۴۰۲/۰۶/۱۷

مهسا موذنی^۱ (نویسنده مسئول)ندا ضیابخش^۲

چکیده

عموما توصیف معماران و افراد غیرمعمار از یک بنا متفاوت است. تفاوت‌ها مهم‌اند زیرا اغلب می‌توانند منجر به عدم تطابق شدید بین ترجیحات معماران و افراد غیرمعمار شوند. با هدف برقراری ارتباط هرچه بهتر میان معماری و انسان، نگاه به معماری از زاویه روان‌شناسی - به‌ویژه شخصیت‌شناسی - اهمیتی روز افزون یافته است. برای رسیدن به هدف و باتوجه به اینکه بخشی از کار معمار درک ترجیحات و ادراکات مشتری است شناخت زاویه نگاه و درک هرچه بهتر مطالبات انسان، ضروری است. این مقاله سعی دارد با استفاده از تلفیق دو آزمون، به ارتباط معناداری میان تیپ شخصیتی و ترجیحات معماری فرد دست یابد. برای شناسایی تیپ‌شخصیتی آزمون‌شوندگان از مدل رفتارشناسی دیسک استفاده شد؛ سپس با استفاده از آزمون ترجیحاتی انتخابی، ۱۲ تصویر از نماهای مسکونی انتخاب و با سیاه-سفید کردن تصاویر برای حذف عامل موثر رنگ بر ترجیحات فرد و تقسیم‌بندی تصاویر به دو گروه ویلایی و آپارتمانی، از ۷۸ آزمون‌شونده خواسته شد تا تصاویر را برحسب علاقه اولویت‌بندی کنند. آزمون‌شوندگان به دو گروه معماران و غیرمعماران تقسیم‌بندی شدند. از نرم‌افزار SPSS برای تحلیل و تفسیر نتایج آزمون‌ها و میزان اثرگذاری تیپ شخصیتی فرد در انتخاب وی استفاده شد. نتایج پژوهش نشان می‌دهد تمام معماران خانم، سبک مینیمال و مدرن را بعنوان اولویت اول انتخاب کردند. سبک سنتی و مدرن-سنتی از سبک‌های مورد توجه در میان معماران آقا با تیپ‌شخصیتی C و سبک کلاسیک بعنوان انتخاب اول در تیپ‌شخصیتی S با فراوانی ۱۰۰٪ و ۶۶.۷٪، نشان دهنده ارتباط معنادار تیپ‌شخصیتی با ترجیحات فرد بود. سبک مدرن و مینیمال نسبت به باقی سبک‌ها از درصد فراوانی بالاتری در اولویت اول در تمامی تیپ‌های شخصیتی چه در گروه معماران و چه افراد عادی، سبک کلاسیک بیشترین فراوانی در اولویت آخر و سادگی، زیبایی و مدرن بودن بیشترین توصیفات به کار رفته در انتخاب‌ها بوده است.

کلمات کلیدی: مدل رفتاری دیسک، آزمون شخصیت‌شناسی، ترجیحات فرد، تیپ‌شخصیتی، سبک نما، نمای مسکونی

^۱ دانشجوی دکتری معماری، دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، تهران، ایران (پست الکترونیک:

m.moazeni65@gmail.com)

^۲ استادیار گروه معماری، دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، تهران، ایران.

۱. مقدمه

امروزه برای شناخت شخصیت انسان از آزمون‌های شخصیت‌شناسی که توسط پژوهشگران و اندیشمندان رشته روانشناسی ساخته می‌شود، استفاده می‌شود. هرچند شناخت شخصیت انسان به قدری پیچیده است که هیچ آزمونی نمی‌تواند به طور دقیق تمام یا بخشی از ابعاد شخصیت انسان را نمایان کند، ولی این آزمون‌ها نتایج مفید و تاثیرگذاری در شناخت ابعاد شخصیت انسان دارند (حسینی نسب و همکاران، ۱۴۰۱). آزمون روانشناختی ابزار اندازه‌گیری است که دارای هدف است؛ استانداردهایی دارد که بتوان آن را به طور گسترده مورد استفاده قرار داد و می‌توان با استفاده از آن وضعیت روانی یک فرد یا یک فرد با فرد دیگری را مقایسه و اندازه‌گیری کرد (Anastasi & Urbina, 1997). البته این تنها به مسائل بالینی مربوط نمی‌شود. از تست روانشناسی در حوزه‌های کاری نیز استفاده می‌شود. آزمون‌های شخصیت‌شناسی و روانشناختی به عنوان ابزاری برای کشف ویژگی‌های روانشناسی فردی مورد نیاز در فضاهای متنوع زندگی انسان استفاده می‌شود (Baron et al, 2020). فرایند تصمیم‌گیری انسان پیچیده است و تحت تاثیر عوامل مختلفی قرار می‌گیرد. این عوامل بر روند عمل وی تاثیر می‌گذارد و منجر به نتایج متفاوت می‌شود؛ رفتار یک فرد توسط ذهن خود او تعیین می‌شود (نایب محسنی و همکاران، ۱۴۰۰). عوامل شخصی مانند جنسیت (وحدت‌طلب و حشمتی، ۱۴۰۰)، نوع و میزان تحصیلات (Devlin, 1990)، عواطف و در نتیجه پاسخ‌های احساسی ناظر بر ترجیحات و قضاوت‌های او در ارتباط با معماری ساختمان تاثیر می‌گذارد (وحدت‌طلب و همکاران، ۱۳۹۹).

نمایه‌های ذهنی افراد از بناهای معماری عمدتاً براساس نمای آنها می‌باشد. نما ارزش و ساختار بنا را نشان داده و رابط بین فضای داخلی و بیرونی است که تاثیر قابل توجهی بر منظر شهری گذاشته و تجربه‌های مختلفی را برای بینندگان ارائه می‌دهد (یاران و همکاران، ۱۳۹۸). جزئیات مربوط به نمای ساختمان، واحدهای اطلاعات بصری هستند که نشان دهنده تازگی یا عدم شباهت در درک ساختمان‌ها است (Akalin et al. 2009). بررسی و مطالعه مؤلفه‌ها و عناصر شکل دهنده نما و ترجیحات از نماهای معماری به ایجاد معیارهایی در ارزیابی زیبایی‌شناسی منجر می‌شود. این معیارها می‌توانند به عنوان شاخص‌هایی در طراحی‌های معماری کاربرد داشته باشند (وحدت‌طلب و همکاران، ۱۳۹۹).

در این پژوهش، ارزیابی، براساس ترجیحات مشاهده‌گران (مخاطبان) در دو گروه مجزا (معماران و افراد عادی) با توجه به تیپ شخصیتی آنها است. بهره‌مندی از اطلاعات صحیح، بی‌واسطه و دست‌نخورده از ناخودآگاه و ذات شخصیتی انسان برای طراحی انسانی و منحصر به کاربر مورد نظر این پژوهش می‌باشد. اینگونه طراحی، رده‌های بالای نیاز انسان را با توجه به ظرفیت وجودی او، ارضا نموده و رضایت‌مندی را در ابعاد بالا ایجاد می‌کند تا در نهایت بستر رشد و تعالی انسان فراهم گردد (ثقفی و طاهری سیاح، ۱۳۹۶). از این رو هر تلاش و حرکتی که بتواند باعث شناخت هرچه بیشتر انسان و ترجیحات آن شود قابل تأمل است.

۲. پرسش‌های پژوهش

- رابطه تیپ شخصیتی افراد و انتخاب سبک معماری چگونه است؟
- کدامیک از تیپ‌های شخصیتی، کدام سبک معماری را ترجیح می‌دهند؟
- رابطه میان جنسیت افراد و ترجیحات فرد در انتخاب سبک معماری چگونه است؟
- فراوانی تیپ شخصیتی معماران کدام است؟

۳. پیشینه تحقیق

اکبری و همکاران در مقاله خود با عنوان مؤلفه‌های خصایص ترجیحی ساکنان مسکن در پژوهش‌های ساختار معنایی و ابزار، نشان دادند که خصیصه‌های اصلی به‌وجود آورنده مسکن را می‌توان در قالب هفت دسته اصلی شامل؛ معانی و ارزش‌ها، سیستم قرارگاه‌های رفتاری، اجزاء و عناصر تشکیل‌دهنده فضا، خصوصیات کالبدی، عملکرد، کیفیت، و قابلیت تقسیم بندی

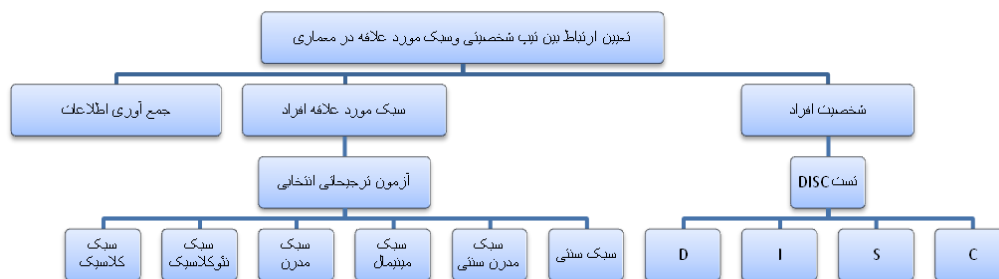
نمود، که جذابیت نسبی و اهمیت بیشتر این خصیصه‌ها برای بر اساس ترجیحات بیان شده آنها است (اکبری و همکاران، ۱۳۹۹). عوامل تاثیرگذار بر ترجیحات مخاطب از نمای ساختمان توسط وحدت طلب و همکاران در مقالاتی عنوان شده است. آنها در پژوهش خود تحت عنوان ارزیابی ترجیحات بصری در نماهای مسکونی، مورد مطالعاتی: دوازده خانه تاریخی تبریز، دو مؤلفه بصری تنوع ساختار عناصر معماری و سطوح تشکیل‌دهنده نماهای معماری، به همراه پیچیدگی (غنا بصری) و استفاده از خطوط منحنی را تأثیرگذارتر نسبت به سایر کیفیت‌ها و مؤلفه‌های بصری نماهای معماری بدست آوردند (وحدت-طلب و همکاران، ۱۳۹۹). در مقاله‌ی دیگری با عنوان ترجیحات زیبایی‌شناختی پروخالی در جداره‌های با الگوی معماری سنتی (مطالعه موردی: خانه‌های تاریخی تبریز)، با بررسی فضاهای پروخالی در جداره‌های با الگوی معماری سنتی به‌عنوان یک مؤلفه بصری در ترجیحات زیبایی‌شناختی، آن را موثر دانستند (وحدت‌طلب و همکاران، ۱۳۹۸). آکالین و همکاران در پژوهش خود ۱۵ نمای خانه‌ی تک خانواری در آنکارا را از نظر ترجیح، پیچیدگی و چشمگیر بودن به ۵ دسته سه تایی تقسیم کردند و توسط ۱۰۰ دانشجوی معماری و مهندسی مورد ارزیابی قرار دادند. نماهای پر جزئیات و پیچیده‌تر از نظر چشمگیر بودن با آنکه امتیاز بیشتری کسب کردند اما ترجیح داده نشدند و ترجیح در نماهای ساده‌تر و با سطح پیچیدگی متوسط بیشتر بود و بیان کردند که جنسیت و نوع تحصیلات نیز بر ترجیحات اثرگذار است (Akalin et al. 2009). امام‌اوغلو در پژوهش خود نقش پیچیدگی را بر ترجیحات بررسی کرد. برای این کار دو مجموعه از نقشه‌های نمای خانه‌ی دو طبقه سنتی و مدرن (هشت سنتی و هشت مدرن)، که هر کدام نشان‌دهنده سطوح پیچیدگی حداقل، متوسط و حداکثر بود را در اختیار ۷۲ دانشجوی دانشگاه ترکیه از معماری و غیرمعماری قرار داد تا این ۱۶ نقاشی را رتبه‌بندی کنند. نتایج نشان داد که ترجیح افراد بر نقاشی‌هایی بود که سطح متوسط پیچیدگی را نشان می‌دادند (Imamoglu, 2000).

براون و جی‌فورد عنوان می‌کنند که معماران قادر به پیش‌بینی صحیحی در رابطه با رتبه‌بندی ساختمان‌های معاصر از نظر افراد عادی نیستند (Brown & Gifford, 2001). جی‌فورد و همکاران در مقاله‌ای با عنوان چرا معماران و افراد عادی ساختمان‌ها را متفاوت قضاوت می‌کنند: ویژگی‌های شناختی و پایه‌های فیزیکی؛ بیان کردند که ویژگی‌های فیزیکی توسط این دو گروه متفاوت تفسیر می‌شوند، که ظاهراً آنها را به تجربه ویژگی‌های شناختی مختلف سوق می‌دهد که به نوبه خود منجر به نتایج زیبایی‌شناختی متفاوتی می‌شود (Gifford et al, 2002). در مقاله دیگری عنوان کردند که این دو گروه اغلب در مورد توصیف ساختمان‌ها اختلاف نظر دارند و آنچه که در مشاهده یک ساختمان بدان توجه دارند متفاوت است. معماران از عناصری مثل نرده‌های بیشتر، روکش فلزی، لبه‌ها و گوشه‌های گردتر و عناصر مثلثی لذت بیشتری می‌بردند و به آنها توجه بیشتری نشان می‌دادند ولی لذت و برانگیختگی افراد غیرمعمار بیشتر از ساختمان‌هایی بود که شیشه‌ای، بلندتر، رنگارنگ‌تر و براق‌تر بودند و بازتاب بیشتری داشتند (Gifford et al, 2000).

در حیطه ترجیحات فردی متاثر از تیپ‌های شخصیتی، پژوهش‌هایی صورت گرفته و شماری از تحقیقات، تاثیر تیپ‌شخصیتی بر رفتار فرد را مورد بررسی قرار داده‌اند. محققان بیان می‌کنند که تیپ شخصیتی فرد هم بر رفتار خود فرد و هم بر رفتار اطرافیان وی تاثیرگذار است (قره‌گوزلو و همکاران، ۱۳۹۶، پاکدل و امیدواری، ۱۳۹۶) همدان و همکاران در مقاله‌ای با عنوان رابطه تیپ‌های شخصیتی با خلاقیت: مطالعه‌ای بر روی دانشجویان مبتدی معماری، با بررسی رابطه تیپ‌های شخصیتی دانشجویان و خلاقیت آنها ارتباط معناداری را بین این دو متغیر بدست آوردند (Hemdan et al, 2023). ثقفی و طاهری سیاح در پژوهش خود با عنوان معماری و MBTI؛ بررسی شیوه استفاده از شخصیت‌شناسی و ویژگی‌های شخصیتی کاربر فضا در طراحی مسکن، عنوان می‌کنند که ویژگی‌های شخصیتی کاربران فضا می‌تواند به عنوان پیش زمینه نگرش شخصیت شناسانه به معماری، هدایت‌گر معمار به طراحی فضای مطلوب‌تر، همراه با رضایت‌مندی بیشتر از سوی مخاطب باشد. (ثقفی و طاهری سیاح، ۱۳۹۶) تحقیقات شخصیت‌شناسی پیرامون ترجیحات فردی به‌خصوص در حوزه معماری معدود، ضعیف و نیازمند توجه بیشتری می‌باشد. ارزیابی ترجیحات فردی و شناسایی این موارد در انتخاب سبک معماری می‌تواند به عنوان شاخص و معیاری در طراحی نمای ساختمان‌ها عمل نماید، موردی که این مطالعه در پی آن است.

۴. روش تحقیق

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و براساس نحوه گردآوری داده‌ها توصیفی می‌باشد. روش تحقیق مورد استفاده در این پژوهش، روش همبستگی است که در آن، متغیر مستقل، تیپ شخصیتی افراد و متغیرهای وابسته، انتخاب سبک معماری براساس دو گروه معماران و افراد غیرمعمار و جنسیت آزمون‌شوندگان می‌باشد. رویکرد نظری در این پژوهش، روانشناسی شخصیتی است. این حوزه روانشناسی درصدد درک شخصیت و چگونگی تفاوت آن در افراد و همچنین چگونگی شباهت افراد از نظر شخصیت است. در این مقاله برای شناسایی تأثیر تیپ شخصیتی افراد بر انتخاب آنها، پس از گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای، جهت جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز تحقیق، پرسشنامه‌ی برخط^۱ محقق ساخته در سه بخش (آزمون رفتارشناسی دیسک^۲، اطلاعات عمومی افراد و آزمون ترجیحاتی انتخابی) طراحی شد. پرسشنامه شامل درخواست اطلاعات عمومی آزمون‌شوندگان شامل: سن، جنس، میزان تحصیلات، نوع تحصیلات (معماری و سایر)، که آزمون دیسک هم ضمیمه آن بود، در اختیار شرکت‌کنندگان قرار گرفت. در ادامه، با استفاده از پرسشنامه به صورت آزمون ترجیحاتی انتخابی، ترجیحات ۷۸ نفر آزمون‌شونده (۳۹ نفر معمار و ۳۹ نفر افراد غیر معماران) در انتخاب سبک مورد علاقه در نمای ساختمان به وسیله ۱۲ تصویر در دو گروه از نماهای مسکونی - ویلایی و آپارتمان - از طرح‌های مختلف که توسط محققین دسته‌بندی شده بود (شامل نمای کلاسیک، نئوکلاسیک، مدرن، مینیمال، سنتی و مدرن-سنتی) مورد ارزیابی قرار گرفت. با توجه به تأثیر سابقه علمی فرد در تحقیق، آزمون‌شوندگان به دو گروه معماران و غیرمعماران تقسیم‌بندی شدند. از شرکت‌کنندگان در آزمون خواسته شد که علت انتخاب خود را در چند جمله و کلمه کوتاه بیان کنند. سپس با توجه به نتیجه آزمون رفتارشناسی دیسک و شناسایی تیپ شخصیتی هر فرد و ارتباط آن با ترجیحات مشخص شده از تحلیل تصاویر با استفاده از نرم‌افزار SPSS به صورت توصیفی و استنباطی میزان اثرگذاری تیپ شخصیتی هر فرد در انتخاب سبک مورد علاقه تحلیل و تفسیر شد. ضریب آلفای کرونباخ آزمون رفتارشناسی دیسک در پژوهش‌های پیشین بالای ۰/۷ بدست آمده، که نشان از روایی و پایایی این آزمون دارد. رویه پرسشنامه و تعداد آزمون‌شوندگان با توجه به تحقیقات مشابه صورت گرفته توسط دیگر پژوهشگران براساس نیازهای تحقیق شبیه‌سازی شد. مدل مفهومی تحقیق در شکل ۱ نشان داده شده است.

شکل ۱: مدل مفهومی تحقیق

۵. چارچوب نظری پژوهش

۵-۱- روانشناسی شخصیتی

روانشناسان می‌گویند که شخصیت انسان عمدتاً در نتیجه چهار عامل اصلی تعیین می‌شود که شامل عوامل جسمی (زیستی/ ارثی)، اجتماعی (جامعه‌ای) که در آن تربیت شده‌اید و نقش شما در جامعه، روانی (رفتار، عواطف و الگوهای فکری درونی شما) و اعتقادی (ارزش‌ها و اعتقادات شما) می‌باشد. شخصیت، مجموعه‌ای از رفتارها و شیوه‌های تفکر شخص در زندگی روزمره است که با ویژگی‌های بی‌همتا بودن، پایداری و قابلیت پیشبینی مشخص می‌شود. تیپ‌های شخصیتی نیز جنبه‌های دیگری از شخصیت هستند که برخلاف حالت‌ها، گرایش‌های پایداری هستند که افراد را از یکدیگر متمایز می‌کنند. هر یک از این ویژگی‌ها، صفت معینی دارند که موجب می‌شود افراد به نسبت ثابتی در مقابل محیط عمل

کنند. از مجموع برداشت‌ها و تعریف‌های شخصیت در منابع مختلف و متعدد می‌توان به این نکته پی برد که در شخصیت جنبه‌های ثابتی وجود دارند. تیپ شخصیتی به‌طور عمومی، برچسبی برای طبقه‌بندی ویژگی‌های افراد از نظر رفتار است. شناخت عینی جنبه‌های غیرشناختی افراد فایده عملی بسیار بزرگی دارد. این جنبه‌ها تا اندازه‌ای بازده استعدادها و ذهنی را تعیین کرده و توصیف رفتار انسان را در موقعیت‌های متغیر زندگی امکانپذیر می‌کند (اخوان خرازیان و دادبه، ۱۴۰۰). شخصیت‌شناسی یا روانشناسی شخصیت یکی از شاخه‌های بزرگ و محبوب و پرمخاطب علم روانشناسی است که برای شناخت شخصیت افراد مورد استفاده قرار می‌گیرد. این شاخه‌ی علم روانشناسی، آزمون‌ها و آزمایش‌های شخصیت متعددی دارد که می‌توانند در شناخت شخصیت موثر باشند. برای دستیابی شناخت تیپ شخصیتی افراد و رفتار آنها، ابزارهای گوناگون و شیوه‌های متعددی وجود دارند که یکی از آنها، مدل رفتاری دیسک است. در مدل رفتاری دیسک، رفتار عبارت است از، عمل و عکس‌العمل‌های قابل مشاهده از یک فرد در موقعیت‌ها و شرایط متفاوت که در این مدل به چهار نوع مجزا تقسیم‌بندی می‌شود. همه افراد به نسبت‌های متفاوتی از همه این تمایلات رفتاری برخوردار هستند، اما همواره میزان یک یا دو تمایل رفتاری در آنها بیشتر است که به آنها "سبک‌های غالب رفتاری" گفته می‌شود (رحیمی‌مدیسه و همکاران، ۱۳۹۹). با آشنایی با ویژگی‌های هر تیپ شخصیتی، می‌توان به رموز نهان در وجود انسان‌ها و تفاوت‌های فردی آنها پی‌برده و با مواردی که برای هر کدام اهمیت دارد، آشنا گشت (ثقفی و طاهری سیاح، ۱۳۹۶).

۲-۵- ترجیحات و عوامل موثر بر آن

کلمه ترجیح در فرهنگ لغت به معنای رجحان و برتری و فرونی و فضیلت دادن کسی یا چیزی بر دیگری است. ترجیحات جمع کلمه ترجیح و مترادف اولویت و سلیقه است. ترجیحات به جذابیت نسبی یک شی یا پدیده اشاره می‌کند و به‌عنوان تجلی جذابیت و ابراز شیفتگی، ممکن است انتخابی را هدایت کنند یا در نهایت به سرانجام برسانند. ترجیحات، یک ارزیابی به‌طور نسبی بدون محدودیت از جذابیت و شیفتگی است و بیشتر شبیه معماری است؛ ساخت یک مجموعه قابل دفاع از ارزش‌ها، و کشف ارزش‌هایی که در حال حاضر وجود دارند. ترجیحات و انتخاب‌ها پدیده‌های معمول و ملموس زندگی هستند. در واقع؛ ترجیح را می‌توان، عملکردی از انتخاب نامید (اکبری و همکاران، ۱۳۹۹).

ترجیحات و ذائقه انسان در مباحث متعدد خصوصاً هنر و معماری به عواملی چون رشد اجتماعی (محیط و فرهنگ) و رشد فردی (ژنتیک) بستگی دارد (مودنی و ضیابخش، ۱۴۰۱). اگرچه فیثاغورث زیبایی‌های معماری و ساختمان‌ها را در ریاضی و تناسبات طلائی عنوان کرد؛ اما عوامل شخصی و زمینه‌ای، به ویژه پاسخ‌های احساسی ناظر به ساختمان‌ها بر ارزیابی محیط به‌طور کلی و زیبایی معماری تأثیر می‌گذارد (Gifford & Reynolds, 2000). خصوصیت مهم معماری که آن را از سایر فعالیت‌های هنری متمایز می‌گرداند عملکرد آن می‌باشد که انسان را هم در درون خود جای داده و هم از بیرون می‌تواند به عنوان یک پدیده‌ی هنری در نظر گرفته شود. جداره‌ها از جمله عناصر کالبدی آثار معماری هستند که نقش بسزایی در ترجیحات مخاطب خود دارند. نمای بنا، اولین و شاید مهمترین تأثیر را بر روی مخاطب خود ایجاد می‌کند. یکی از موضوعات علم زیبایی‌شناسی تشخیص و درک عوامل مؤثر در یک فرآیند زیبا یا خوشایند است (وحدت‌طلب و همکاران، ۱۳۹۷). اگر چه ارتباط انسان با محیط از طریق حواس گوناگون برقرار می‌شود، اما بیش از ۸۰ درصد آن از دیدن ایجاد می‌شود. بنابراین مشاهده منظر و درک آن توسط انسان نقش مهمی در شناخت وی از محیط و تعیین رضامندی و عدم رضامندی آن دارد (گلچین و همکاران، ۱۳۹۱).

۶. بحث و یافته‌ها

در این بخش ابتدا لازم است توضیح مختصری از آزمون‌های انتخاب شده در تحقیق ارائه شود و پس از آن روند تحلیل و در نهایت تحلیل یافته‌ها را عنوان نمود.

۶-۱- آزمون رفتارشناسی دیسک

آزمون روانشناختی یک روش اندازه‌گیری است که راه‌های عینی و استانداردی را برای پیش بینی رفتار آینده بر اساس نمونه-ای از رفتار فعلی ارائه می‌دهد (Loewenthal & Lewis, 2018). آزمون رفتارشناسی دیسک یک آزمون مشهور جهانی است که در موقعیت‌های مختلف استفاده می‌شود و می‌تواند به معمار کمک کند تا بفهمد کارفرما (چگونه فکر می‌کند، چگونه عمل می‌کند و چگونه واکنش نشان می‌دهد) از او چه می‌خواهد (Remann & Nordin, 2021). با استفاده از این آزمون می‌توان به دو موضوع دست یافت:

۱. چگونگی درک افراد از محیط

۲. چگونگی درک افراد از خود (Bogdan, 2015)

روش دیسک ترکیب اول چهار کلمه که هر کدام یک شخصیت را بیان می‌کنند، می‌باشد. در این روش شخصیت افراد در چهار بخش اصلی طبقه‌بندی می‌گردد. این چهار بعد شخصیتی عبارت‌اند از: بعد تسلط^۳، بعد تاثیرگذاری^۴، بعد ثبات^۵ و بعد وظیفه‌شناسی^۶ که با قرار گرفتن این ابعاد کنار هم شخصیت افراد مشخص می‌شود. هر بعد رفتاری شامل خصوصیات منحصر به فردی می‌باشد. برای سنجش این شخصیت‌ها پرسش‌نامه استاندارد وجود دارد که در آن برای هر شخصیت ۲۸ سوال منظور شده است. در این پرسش‌نامه برای هر شخصیت ۱۰۰ امتیاز در نظر گرفته می‌شود که با تکمیل پرسش‌نامه دیسک و تحلیل پرسش‌نامه توسط نرم‌افزار تحلیل دیسک امتیاز کسب شده مشخص می‌شود. در تحلیل شخصیت این منطق وجود دارد که در کل بعدی که امتیاز بالاتری را نسبت به سایر ابعاد کسب نماید، بعد غالب شخصیتی فرد می‌باشد (پاکدل و امیدواری، ۱۳۹۶). جدول ۲ شخصیت‌های تعریف شده در آزمون دیسک و خصوصیات آنها را نشان می‌دهد.

جدول ۲: شخصیت‌های تعریف شده در آزمون دیسک

ردیف	نماد	نام تیپ شخصیتی	تعریف (خصوصیات)
	D	تسلط	هدف‌گرا، قوی، رقابتی، خودمحور، رک، پرجرات، ماجراجو، خطرپذیر، اهل رقابت، سریع‌الفکر، قوی و نافذ، مطمئن به خود
	I	نفوذ	برونگرا، متقاعدکننده، خوش‌بین، شاد و سرزنده، معاشرتی، قانع‌کننده، تاثیرگذار، بخشنده، اجتماعی، باوقار
	S	ثبات	صلح‌طلب، دیپلماتیک، پشتیبان، صبور، وفادار، خوش‌برخورد، خونگرم، سنجیده، راحت، تودار، آرام، خشنود
	C	وظیفه‌شناسی	کمالگرا، دقیق، حقیقت‌جو، جزئی‌نگر، منطقی، تحلیل‌گر، حساس، نظام‌مند، اداب‌دان، دارای استانداردهای بالا

۶-۲- آزمون ترجیحاتی به روش رتبه‌بندی

آزمون‌های ترجیحاتی به دو دسته انتخاب و تولید، قابل تقسیم هستند. در آزمون انتخاب از افراد خواسته می‌شود که پسند یا علاقه خود نسبت به اشیاء را با انتخاب نشان دهند. انواع پاسخ‌های رفتاری همچون رأی، رتبه‌بندی و توصیف برای دوست داشتن یا غیر آن، در این نوع آزمون امکان‌پذیر است. اگر هدف اندازه‌گیری مستقیم (مقیاس‌گذاری) ترجیحات میانگین در میان یک مجموعه کامل از N نمایه بصری باشد، سه آزمون ترجیحاتی اصلی «انتخاب اجباری دو گزینه»، «مرتب‌سازی مرتبه‌ای» و «رتبه‌بندی ترجیحاتی» وجود دارد. در آزمون تولید و تنظیم، آزمون‌شوندگان، با توجه به محدودیت‌های مختلفی که توسط پژوهشگر اعمال می‌گردد، زیباترین مورد را از لحاظ زیبایی‌شناسی ترجیحاتی خود ایجاد می‌نمایند. دو روش معمول در آزمون‌های تولید و تنظیم، روش برش زدن و تغییر و دستکاری می‌باشد (یاران و همکاران، ۱۳۹۸).

۶-۳- رویه طراحی پرسشنامه

با توجه به مطالب عنوان شده در بخش روش تحقیق، در آزمون ترجیحاتی انتخابی، از دو گروه عکس شامل تصاویر ساختمان‌های مسکونی ویلایی و ساختمان‌های مسکونی آپارتمانی استفاده شد. هر تصویر نشان‌دهنده یک سبک طراحی معماری است، که شامل سبک کلاسیک، سبک نئوکلاسیک، سبک سنتی، سبک سنتی- مدرن، سبک مدرن و سبک مینیمال است. این نوع نام‌گذاری تصاویر براساس خصوصیات تعریف کننده هر سبک و آنچه که در حال حاضر با آن شناخته می‌شود در نظر گرفته شده است. برای ثابت نگه‌داشتن اکثر عوامل و حذف تاثیر مولفه‌های بصری تاحد امکان بر ترجیحات آزمون‌شوندگان تمامی عکس‌های انتخاب شده بر اساس مشابهت‌هایی همچون زوایای تصویر، نوع ساختمان از لحاظ آپارتمان و ویلایی، تعداد طبقات، تصاویر دارای پس زمینه و پیش زمینه، دارا بودن عناصر مشابه - پنجره‌های زیاد، قوس و خطوط عمودی و افقی -، کیفیت دید و عناصر طبیعی همچون پوشش گیاهی انتخاب شدند. همچنین برای حذف تاثیر مؤلفه رنگ، تصاویر به صورت تک رنگ سیاه و سفید تبدیل شد. دو دسته تصاویر استفاده شده در پرسشنامه، در شکل‌های ۲ و ۳ نشان داده شده‌اند. از آزمون‌شوندگان خواسته شد تا تصاویر را براساس علاقه‌شان اولویت‌بندی کنند و بر اساس آن امتیاز ۱ تا ۶ را به هر عکس بدهند.

تصویر ۱ تصویر ۲ تصویر ۳ تصویر ۴ تصویر ۵ تصویر ۶

شکل ۲: تصاویر برگزیده گروه اول (نمای ویلایی) به منظور ارزیابی میزان علاقه‌مندی پرسش‌شوندگان به هر سبک از نما

تصویر ۱ تصویر ۲ تصویر ۳ تصویر ۴ تصویر ۵ تصویر ۶

شکل ۳: تصاویر برگزیده گروه دوم (نمای آپارتمان) به منظور ارزیابی میزان علاقه‌مندی پرسش‌شوندگان به هر سبک از نما برای وارد کردن اطلاعات به‌دست آمده از پرسشنامه‌های تکمیل شده توسط آزمون‌شوندگان در نرم‌افزار SPSS، در ابتدا عکس‌های هر دسته به صورت جداگانه، مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته و نتایج حاصل از این بررسی در جدول جداگانه‌ای تنظیم شد، سپس میانگین امتیازی که هر عکس از نظر آزمون‌دهندگان (معماران و افراد عادی بصورت جداگانه) کسب کرده بود، به روی نمودار برده شد. بالا بودن میانگین امتیاز هر عکس نشان‌دهنده فراوانی و مطلوبیت بیشتر عکس و بالا بودن درصد بیشتری از علاقه‌مندی هر دسته از افراد به سبکی مشخص است. بعد از بدست آوردن اطلاعات، میزان و درصد فراوانی هر یک از تیپ‌های شخصیتی در انتخاب هر عکس نیز به صورت جداگانه در نرم‌افزار مورد تحلیل و بررسی قرار گرفت و در نهایت با استفاده از جداول و نمودارهای بدست آمده از نرم‌افزار، تاثیر تیپ شخصیتی بر انتخاب سبک معماری مورد بررسی، تحلیل و تفسیر قرار گرفت.

۶-۴- داده‌های حاصل از پرسشنامه

اطلاعات بدست آمده از ۷۸ پرسشنامه‌ی تکمیل شده، در نرم‌افزار SPSS وارد شد و داده‌های مورد نظر توسط آن بدست آمد که در جداول ۳ و ۴ و ۵ و نمودارهای شکل ۴ و ۵ و ۶ بیان می‌شود.

ارزیابی اثر تیپ شخصیتی معماران و غیر معماران بر انتخاب سبک نمای ساختمان‌های مسکونی، نمونه موردی: اسلامشهر

جدول ۳: فراوانی و درصد فراوانی آزمون‌شوندگان به تفکیک جنسیت و تخصص

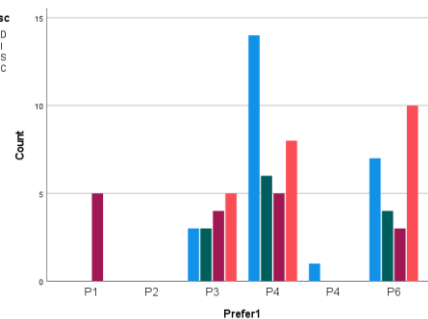
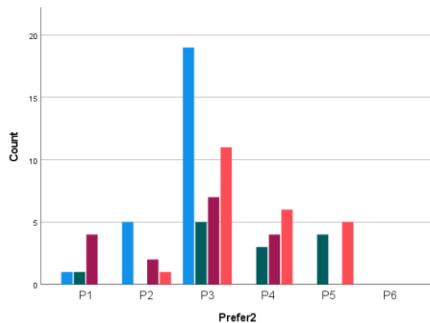
شاخص آماری: جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی	شاخص آماری: تخصص	فراوانی	درصد فراوانی
زن	۳۷	۴۷.۴	معمار	۳۹	۵۰
مرد	۴۱	۵۲.۶	افراد عادی	۳۹	۵۰
جمع	۷۸	۱۰۰	جمع	۳۳	۱۰۰

جدول ۴: فراوانی و درصد فراوانی تیپ شخصیتی آزمون‌شوندگان

تیپ شخصیتی	معمار (بانوان)		معمار (آقایان)		افراد عادی (بانوان)		افراد عادی (آقایان)		درصد فراوانی	فراوانی تیپ شخصیتی
	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی		
D	۸	۴۷.۲	۳	۱۳.۶	۶	۳۰	۸	۴۲.۱	۲۵	۳۲.۱
I	۳	۱۷.۶	۶	۲۷.۳	۳	۱۵	۱	۵.۳	۱۳	۱۶.۷
S	۳	۱۷.۶	۳	۱۳.۶	۸	۴۰	۳	۱۵.۸	۱۷	۲۱.۸
C	۳	۱۷.۶	۱۰	۴۵.۵	۳	۱۵	۷	۳۶.۸	۲۳	۲۹.۵
جمع	۱۷	۱۰۰	۲۲	۱۰۰	۲۰	۱۰۰	۱۹	۱۰۰	۷۸	۱۰۰

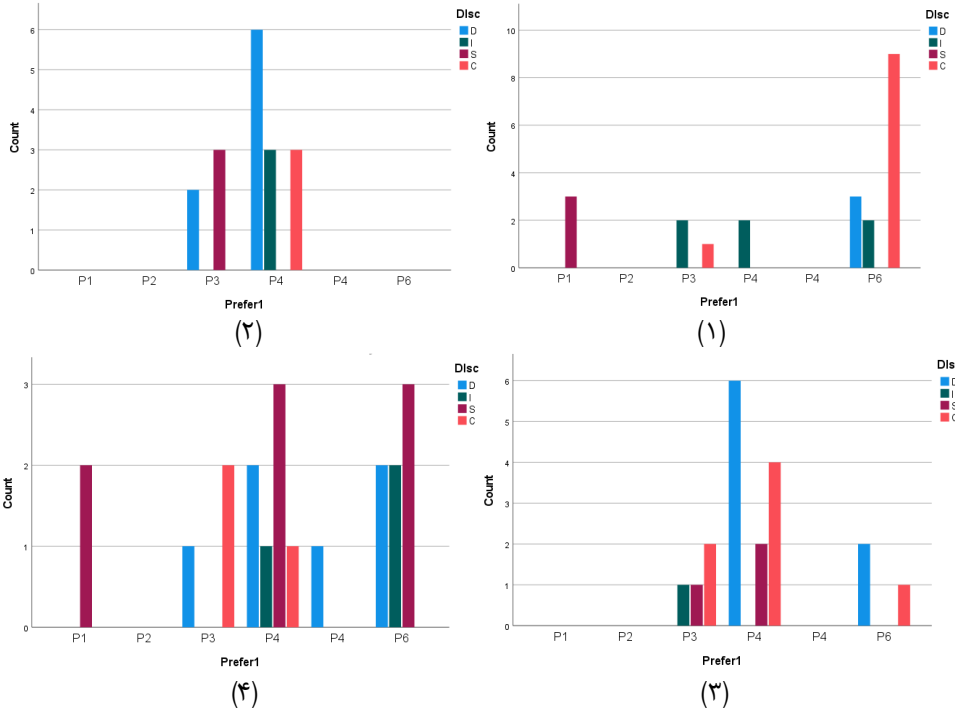
جدول ۵: فراوانی و درصد فراوانی انتخاب هر سبک معماری در دو گروه تصاویر توسط کل آزمون‌شوندگان

شماره تصویر	گروه اول تصاویر		گروه دوم تصاویر	
	فراوانی انتخاب اول	درصد فراوانی	فراوانی انتخاب اول	درصد فراوانی
۱	۵	۶.۴	۶	۷.۷
۲	-	-	۸	۱۰.۳
۳	۱۵	۱۹.۲	۴۲	۵۳.۸
۴	۳۳	۴۲.۳	۱۳	۱۶.۷
۵	۱	۱.۳	۹	۱۱.۵
۶	۲۴	۳۰.۸	-	-
جمع	۷۸	۱۰۰	۷۸	۱۰۰

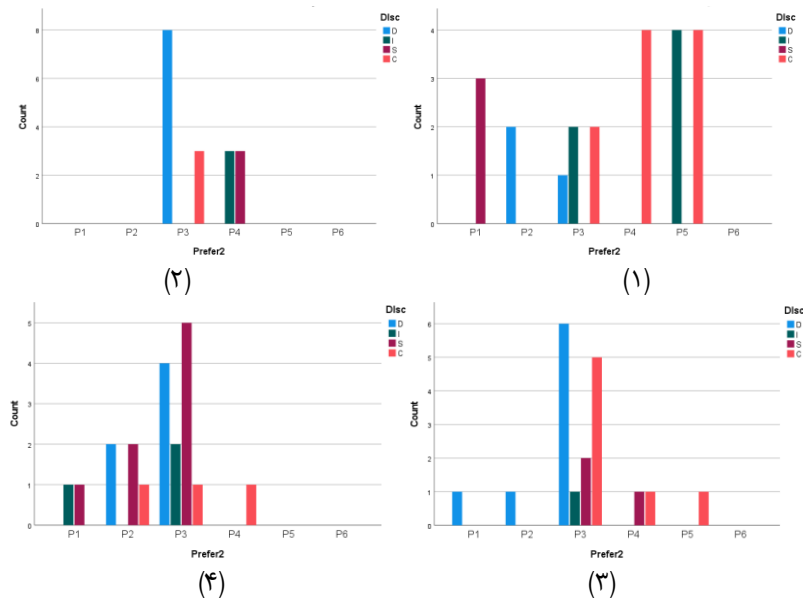

شکل ۴: فراوانی انتخاب هر سبک در تصاویر برگزیده گروه اول (prefer1) و گروه دوم (prefer2) براساس تیپ شخصیتی افراد

شکل ۵: فراوانی ترجیحاتی سبک‌های معماری براساس ویژگی‌های زمینه‌ای (جنسیت و تخصص هنری) در تصاویر برگزیده گروه اول به تفکیک تیپ شخصیتی: (۱) بانوان معمار، (۲) آقایان معمار، (۳) افراد عادی بانوان، (۴) افراد عادی آقایان

شکل ۶: فراوانی ترجیحاتی سبک‌های معماری براساس ویژگی‌های زمینه‌ای (جنسیت و تخصص هنری) در تصاویر برگزیده گروه دوم به تفکیک تیپ شخصیتی: (۱) بانوان معمار، (۲) آقایان معمار، (۳) افراد عادی بانوان، (۴) افراد عادی آقایان

۷-۴- تحلیل یافته‌ها

نتایج تحلیل‌ها نشان داد که در بین بانوان معمار، تیپ D و در آقایان معمار، تیپ C فراوانی بیشتری دارد؛ در مجموع آزمون-شوندگان نیز فراوانی این دو تیپ شخصیتی قابل تأمل است و می‌توان عنوان نمود در جامعه نیز فراوانی این دو تیپ شخصیتی فارغ از جنسیت، نسبت به دو نوع دیگر از درصد بالاتری برخوردار است. در تصاویر انتخاب شده برای سبک‌های معماری، در گروه اول، تصویر شماره ۴ که بیان‌کننده سبک مینیمال است با ۴۲.۳٪ و در گروه دوم، تصویر شماره ۳ که بیان‌کننده سبک مدرن است با ۵۳.۸٪ بالاترین میزان انتخاب اول از طرف آزمون‌شوندگان را دارا هستند؛ بنابراین بیش از نیمی از افراد سبک مدرن و مینیمال را در اولویت به نسبت سبک‌هایی مانند کلاسیک و نئوکلاسیک قرار دادند. سبک سنتی نیز بعد از دو سبک دیگر با ۳۰.۸٪ اولویت در انتخاب درصد قابل توجهی را شامل می‌شود.

در انتهای پرسشنامه از افراد خواسته شد که علت انتخاب خود را در چند کلمه کوتاه عنوان کنند. کلماتی مثل: «سادگی، زیبایی، مدرن بودن، شیک بودن، بدون شلوغی و پیچیدگی» برای سبک‌های مدرن و مینیمال، کلماتی مثل: «لاکچری بودن، مدرن بودن، زیبایی و عظمت» برای سبک‌های کلاسیک و نئوکلاسیک و کلماتی مثل: «سادگی، آرامش، تعلق خاطر، استفاده از آجر، علاقه به تلفیق سبک مدرن و سنتی و سازگاری با فرهنگ» در توصیف علت انتخاب سبک سنتی عنوان شدند.

در گروه خانم‌های معمار، جدای از تفاوت در تیپ‌های شخصیتی، تمام آزمون‌شوندگان سبک مدرن و مینیمال را بعنوان اولویت اول انتخاب کرده‌اند و سبک‌های دیگر در اولویت آنها قرار نگرفته است؛ اما در گروه معماران آقا، در گروه اول تصاویر ۶۶.۶۴٪ و در گروه دوم تصاویر ۵۴.۵۵٪ از افراد جدای از تیپ‌شخصیتی، سبک سنتی و مدرن-سنتی را به عنوان اولویت اول انتخاب کرده‌اند، این نشان دهنده آن است که معماران آقا گرایش بیشتری به سبک سنتی و مدرن-سنتی نسبت به معماران خانم دارند و معماران خانم سبک مدرن و مینیمال را ترجیح می‌دهند.

اگرچه که تیپ‌شخصیتی غالب در گروه خانم‌های معمار تیپ D و در آقایان معمار تیپ C است، اما این تفاوت خانم‌ها و آقایان در انتخاب سبک‌ها جدا از تأثیر تیپ‌شخصیتی بر انتخاب، نشان از تأثیر جنسیت و تحصیلات بر انتخاب و ترجیحات نیز دارد؛ چراکه تفاوت اولویت انتخاب در قشر معماران و افراد عادی نیز قابل توجه است، بگونه‌ای که اولویت انتخاب در آقایان غیر معمار (افراد عادی) بر سبک‌های مدرن و مینیمال است و در گروه خانم‌ها (افراد عادی) تفاوت سلیقه و ترجیح در تیپ‌های شخصیتی مشاهده می‌شود.

آنچه که قابل توجه است بین ۸۰ تا ۹۰٪ تیپ شخصیتی C در آقایان معمار، سبک سنتی و مدرن-سنتی و تیپ‌شخصیتی S سبک کلاسیک را بعنوان اولویت اول خود انتخاب کردند، بطوری که در گروه اول تصاویر ۱۰۰٪ و در گروه دوم تصاویر ۶۶.۷٪ از افرادی که این سبک را انتخاب کرده‌اند دارای تیپ‌شخصیتی S هستند و این نشان از تأثیر قابل توجه تیپ-شخصیتی بر انتخاب و ترجیحات افراد دارد.

۸- نتیجه‌گیری:

اکثر معماران قادر به پیش‌بینی واکنش‌های مخاطب به ساختمان‌ها نیستند. معماران و غیر معماران در ارزیابی‌های خود از ساختمان‌ها یا نحوه مفهوم سازی آنها متفاوت هستند. گاه و بیگاه، این دو گروه در ارزیابی‌های خود به نتایج مشابهی می‌رسند اما به نظر می‌رسد که در مورد معماری به روش‌های متفاوت فکر می‌کند. هر شبرگر حتی این تفاوت‌ها را در جامعه معماران نیز بیان کرد و علت را در تفاوت تجربه و آموزش عنوان نمود. در این پژوهش تأثیر عامل تیپ‌شخصیتی معماران و افراد غیر معمار بر ترجیحات فردی و انتخاب آنها از سبک‌های مختلف طراحی در نماهای مسکونی مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفت. چرا که با بررسی و شناخت ارتباط این عوامل می‌توان به طراحی مطلوب‌تر و جامع‌تری که رضایت‌خاطر افراد بیشتری را تأمین کند، دست یافت. آنچه به روشنی در میان پژوهش‌های انجام شده پیرامون اثر تیپ‌شخصیتی بر ترجیحات و رفتارهای افراد به چشم می‌آید، رابطه متقابل و دوسویه شخصیت با انتخاب و علاقه فرد است، به طوری که تیپ‌شخصیتی در رفتار، سلیقه و انتخاب‌های فرد بروز پیدا می‌کند.

با توجه به سیمای شهرهای امروز در ایران، برخلاف آنچه تصور می‌شد که اکثر افراد به سبک نمای کلاسیک علاقه بیشتری نشان دهند، به این دلیل که ابهت خاصی به ساختمان مسکونی می‌بخشد و این حس را ایجاد می‌کند که افرادی از قشر ویژه و فرهیخته و البته متمول در آن زندگی می‌کنند، در نتایج بیش از نیمی از افراد چه از قشر معماران و چه افراد عادی نماهای مدرن و مینیمال را بر نماهای پرتزین و پر از سنگ کلاسیک ترجیح داده و علل آن را سادگی، مدرنیته، زیبایی و استفاده از آجر بعنوان یک متریا سنتی عنوان کردند؛ که این نشان دهنده سلیقه اکثریت و ترجیح افراد در انتخاب نوع و سبک معماری است. این نتیجه با نتیجه‌ی که آکالین در پژوهش خود در رابطه با انتخاب و ترجیح افراد به ساختمان‌های با پیچیدگی کم و متوسط عنوان نمود مطابقت دارد. یکی از مواردی که پژوهش حاضر تاثیر تیپ شخصیتی بر انتخاب و ترجیحات فرد را بیان می‌کند، انتخاب سبک مدرن-سنتی در قشر معماران آقا با تیپ شخصیتی C با فراوانی قابل توجه است، که اثرگذاری تیپ-شخصیتی و تحصیلات و جنسیت به طور همزمان بر سلیقه و ترجیحات فردی را تاکید می‌کند. انتخاب سبک کلاسیک بعنوان انتخاب اول در تیپ شخصیتی S با درصد فراوانی ۱۰۰٪ و ۶۶/۷٪ در دو گروه از تصاویر انتخابی، نیز نشان دهنده ارتباط معنادار تیپ شخصیتی با ترجیحات فرد است. یافته‌های این پژوهش به وضوح تصویری از تأثیر جنسیتی بر تفاوت ترجیحات را نشان داد، آنجا که اکثر آزمون‌شوندگان خانم سبک مدرن و مینیمال و آقایان سبک سنتی و مدرن-سنتی را در اولویت اول خود قرار و نسبت به دیگر تصاویر ترجیح دادند. آکالین و امام اغلو نیز در پژوهش‌های خود رابطه‌ی معنی‌داری را در تاثیر جنسیت بر ادراک فرد از پیچیدگی نمای ساختمان عنوان نمودند.

با توجه به نتایج به دست آمده و کشف رابطه میان ترجیحات شخصیتی و انتخاب‌ها در سبک معماری، لزوم توجه بیشتر به شخصیت انسان و در نظر گرفتن آن در تفکر معمار، به عنوان پیش زمینه‌ای برای نگرش شخصیت‌شناسانه در معماری، بیش از پیش خودنمایی می‌کند، و می‌تواند طراح را به ایجاد شرایطی که به رضایت مخاطب نزدیک‌تر است، هدایت نماید. در گام پسین، با در نظر گرفتن تفاوت شخصیتی اعضای یک مجموعه زیستی - مانند محله یا شهر - و دستیابی به یک تفکر جمعی، از طریق یافتن اشتراکات، اختلافات و تعیین ضرورت‌ها، امکانات و محدودیت‌ها در عرصه‌های مختلف، می‌توان این نگرش را به معیاری برای طراحی بی‌بدیل بدل نمود.

۹. پی‌نوشت‌ها

1. Online

۲. تست دیسک (معادل DISC) معیاری است برای شناختن و رمزگشایی کردن از رفتار افراد و پیش‌بینی رفتارهایی که به‌طور معمول از آنها مشاهده می‌شود. این مدل کمک می‌کند که با افراد متفاوت در موقعیت‌های گوناگون مؤثر و موفقیت‌آمیز تعامل نماییم

3. Dominance

4. Influence

5. Conscientious

6. Steadiness

ماخذ

اخوان خرازیان، مریم؛ دادبه، شیوا (۱۴۰۰). ارائه مدل چندسطحی تأثیر تیپ شخصیتی کارمندان فروش و تیپ شخصیتی مشتریان بر اعتماد به فروشنده. مدیریت بازرگانی، ۱۲(۲)، ۴۱۲-۴۳۴.

اکبری، سعید؛ نورتقانی، عبدالمجید؛ پژوهان فر، مهدیه (۱۳۹۹). مؤلفه‌های خصایص ترجیحی ساکنان مسکن در پژوهش‌های ساختار معنایی و ابزار-غایت. معماری و شهرسازی آرمان شهر، ۱۲(۳۲)، ۱-۲۳.

- پاکدل، الهام، امیدواری، منوچهر (۱۳۹۶). بررسی تاثیر شخصیت انسانی بر قابلیت اطمینان انسانی و بروز حوادث با استفاده از تکنیک Heart و مدل شخصیت رفتاری DISC در صنایع خودرو سازی. *مجله ارگونومی*، ۵(۱)، ۲۶-۳۵.
- ثقفی، محمد جواد؛ طاهری سیاح، فاطمه (۱۳۹۶). معماری و MBTI؛ بررسی شیوه استفاده از شخصیت‌شناسی و ویژگی‌های شخصیتی کاربر فضا در طراحی مسکن. *نشریه هنرهای زیبا- معماری و شهرسازی*، ۲۲(۱)، ۷۵-۸۸.
- حسینی نسب، سید شهاب؛ جلیلی، سجاد؛ زاهدی، محسن (۱۴۰۱). پیش‌بینی ترجیحات شخصیتی و رفتارهای پر خطر رانندگی موثر بر تعداد تصادفات رانندگی. *پژوهشنامه حمل و نقل*، ۱۹(۱)، ۱۲۹-۱۴۰.
- رحیمی مدیسه، سجاد؛ ذوالفقاری، حامد؛ غلامزاده، راویه؛ صفری، محمدحسن (۱۳۹۹). بررسی تاثیر به کارگیری مدل رفتاری DISC بر افزایش بهره‌وری منابع انسانی. *مدیریت تبلیغات و فروش (رهیافتی در مدیریت بازرگانی)*، ۱(۲)، ۹۰-۹۷.
- قره‌گوزلو، نادیا؛ عطادخت، اکبر؛ بشرپور، سجاد؛ نریمانی، محمد (۱۳۹۹). ارتباط تیپ‌شناسی شخصیتی مادران با نگرش فرزندان به بزهکاری: ارزیابی نقش پیش‌بین تیپ شخصیتی D. *روانشناسی بالینی و شخصیت*، ۱۳(۲)، ۴۳-۵۰.
- گلچین، پیمان؛ نارویی، بهروز؛ مثنوی، محمدرضا (۱۳۹۱). ارزیابی کیفیت بصری فضاهای آموزشی بر اساس ترجیحات استفاده‌کنندگان (مطالعه موردی: دانشگاه سیستان و بلوچستان). *محیط‌شناسی*، ۳۸(۲)، ۱۳۵-۱۵۰.
- نایب محسنی، شیدا؛ خلیفه سلطانی، سیداحمد؛ حجازی، رضوان (۱۴۰۰). تدوین مدل رفتاری تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران فردی در بازار سرمایه ایران. *تحقیقات مالی*، ۲۳(۴)، ۶۲۵-۶۵۲.
- وحدت طلب، مسعود؛ حشمتی، عاطفه (۱۴۰۰). واکاوی تأثیر جنسیت بر ترجیحات زیبایی‌شناسی تقارن در جداره خارجی بناهای معماری معاصر ایران. *نشریه علمی‌اندیشه معماری*، ۵(۱۰)، ۲۷۷-۲۹۲.
- وحدت طلب، مسعود؛ یاران، علی؛ محمدی خوش بین، حامد (۱۳۹۹). ارزیابی ترجیحات بصری در نماهای مسکونی. *مورد مطالعاتی: دوازده خانه تاریخی تبریز. معماری و شهرسازی آرمان شهر*، ۱۳(۳۲)، ۱۷۵-۱۸۷.
- وحدت طلب، مسعود؛ یاران، علی؛ محمدی خوش بین، حامد (۱۳۹۷). بررسی مفهوم و ارزیابی پُرُوخالی در جداره‌های خانه‌های تاریخی تبریز. *پژوهش‌های معماری اسلامی*، ۶(۲)، ۸۰-۶۶.
- یاران، علی؛ وحدت‌طلب، مسعود؛ محمدی‌خوشبین، حامد (۱۳۹۸). ترجیحات زیبایی‌شناختی پروخالی در جداره‌های با الگوی معماری سنتی (مطالعه موردی: خانه‌های تاریخی تبریز). *نشریه علمی معماری و شهرسازی ایران*، ۱۰(۱۷)، ۶۰-۷۸.
- Akalin, A., Yildirim, K., Wilson, C., & Kilicoglu, O. (2009). Architecture and engineering students' evaluations of house façades: Preference, complexity and impressiveness. *Journal of Environmental Psychology*, 29(1), 124-132.
- Anastasi, A., & Urbina, S. (1997). *Psychological testing*. Prentice Hall/Pearson Education.
- Baron, I., Melania, & Agustina, H. (2020). The role of psychological testing as an effort to improve employee competency, *Journal of Management and Marketing Review*, 5, 1-15.
- Bogdan, V. (2015). *Personality Boost: Develop your strengths and tackle your weaknesses using DISC, a world-renowned behavior test*. CreateSpace Independent Publishing Platform.
- Brown, G., & Gifford, R. (2001). Architects predict lay evaluations of large contemporary buildings: Whose conceptual properties? *Journal of Environmental Psychology*, 21(1), 93-99.
- Devlin, K. (1990). An examination of architectural interpretation: Architects versus nonarchitects. *Journal of Architectural Planning and Research*, 7, 235-244.
- Imamoglu, Ç. (2000). Complexity, liking and familiarity: Architecture and non-architecture Turkish students' assessments of traditional and modern house facades. *Journal of Environmental Psychology*, 20(1), 5-16.

- Gifford, R., Hine, D. W., Muller-Clemm, W., Reynolds, D. J., Jr., & Shaw, K. T. (2000). Decoding modern architecture: A lens model approach for understanding the aesthetic differences of architects and laypersons. *Environment and Behavior*, 32(2), 163–187.
- Gifford, R., Hine, D. W., Muller-Clemm, W., & Shaw, K. T. (2002). Why architects and laypersons judge buildings differently: Cognitive properties and physical bases. *Journal of Architectural and Planning Research*, 19(2), 131– 148.
- Hemdan, J.T., Taha, D.S., & Cherif, I.A. (2023). Relationship between personality types and creativity: A study on novice architecture students. *Alexandria Engineering Journal*, 65, p847-857.
- Loewenthal, K., & Lewis, C. A. (2018). An introduction to psychological tests and scales. Psychology press. <https://doi.org/10.4324/9781315782980>.
- Remann, P., & Nordin, A. (2021). Personality tests in recruitment. ResearchGate , 349466573.
- Gifford, R., & Reynolds, A.J. (2000). Decoding Modern Architecture: A Lens Model Approach for Understanding the Aesthetic Differences of Architects and Laypersons. *Environment and Behavior*, 32(2), 163-187.

Assessment of the effect of personality type of architects and non-architects on the choice of facade style in residential buildings

Abstract:

Mahsa Moazeni¹ (corresponding author)

Neda Ziabakhsh²

Generally, the description of architects and non-architects of a building is different. The differences are important because they can often lead to a severe mismatch between the preferences of architects and non-architects. In order to establish the best possible communication between architecture and humans, looking at architecture from a psychological perspective - especially personality psychology - has become increasingly important. In order to achieve this goal, and considering that part of the architect's work is understanding the preferences and perceptions of the customer, understanding the perspective and better understanding the demands of humans is necessary. This article attempts to establish a meaningful relationship between personality type and architectural preferences using a combination of two tests. To identify the personality type, the DISC behavioral model was used for the test subjects; then, using a selective preference test, 12 images of residential facades were selected and the images were black and white to eliminate the color factor on the individual's preferences. The images were divided into two groups of villas and apartments, and 78 test subjects were asked to prioritize the images. The test subjects were divided into two groups of architects and non-architects. SPSS software was used to analyze and interpret the results of the tests and the impact of the individual's personality type on their choices. The research results show that all female architects chose the minimal and modern style as their first priority. The traditional and modern-traditional styles were among the preferred styles among male architects with personality type C, and the classic style as the first choice in personality type S with a frequency of 100% and 66.7%, indicating a significant relationship between personality type and individual preferences. The modern and minimal style had a higher frequency percentage as the first priority in all personality types, both in the architects' group and in ordinary individuals. The classic style had the highest frequency as the last priority, and simplicity, beauty, and modernity were the most used descriptions in the choices.

Keywords: Behavioral model disc, personality test, individual preferences, personality type, communication style, residential view

---

¹ Ph.D. student in architecture, Faculty of Engineering, Islamic Azad University, Tehran North Branch, Tehran, Iran. (email: m.moazeni65@gmail.com)

² Assistant Professor, Department of Architecture, Faculty of Engineering, Islamic Azad University, Tehran North Branch, Tehran, Iran.